

Raisio Kansakoulunmäki (Ihala)

Rautakautisen kalmiston kaivaus 18.6.–3.7.1959

Anna-Liisa Hirviluoto

(Koonnut Katja Vuoristo 2010)

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Johdanto	3
Haudat.....	4
Kuvaluettelot	16
Diapositiiviluettelo	16
Negatiiviluettelo	16
Karttaluettelo	17
Kartat	18
Kuvataulut.....	29

Arkisto- ja rekisteritiedot

Anna-Liisa Hirviluoto tutki vuonna 1959 Raision Kansakoulunmäen rautakauden lopulle ajoittuvaa ruumiskalmistoa. Kaivausten kartat piirrettiin tuolloin puhtaaksi. Hirviluoto kirjoitti vuonna 1959 myös lyhyen kertomuksen tutkimuksista sekä teki kuvataulut, mutta kaivausraportin valmiiksi kokoaminen jäi tekemättä.

Kansakoulunmäen kaivausraportti, kartat ja kuvat on koottu yhteen vuonna 2010, kokoojana on ollut Katja Vuoristo. Kaivauksiin liittyvät diapositiivit on luetteloitu tällöin WebMuskettiin. Raporttiin on lisätty arkisto- ja rekisteritiedot sekä sisällysluettelo. Kohteen arkistotietoihin on merkitty myös tiedot kaivausten jälkeisistä tutkimuksista ja löydöistä.

Helsingissä 11.10.2010

Katja Vuoristo, FM

Kohteen tiedot

Kohde: Raisio Kansakoulunmäki (Ihala)

Tutkimus: Rautakautisen ruumiskalmiston kaivaus

Toteuttaja: Museoviraston arkeologian osasto

Kaivauksenjohtaja: Anna-Liisa Hirviluoto

Kenttätyöt: 18.6.–3.7.1959

Tutkimusraportti: Anna-Liisa Hirviluoto 1959 (koonnut Katja Vuoristo 2010), Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Peruskartta: 104309 Turku

Koordinaatit: pkoo: 6716088, ikoo: 3235776, Z/m.mpy alin: 10,00, ylin: 15,00

Kuvat: Diapositiivit D61581:1–4, negatiivit 23325–23363

Kaivauslöydöt: KM 14676

Kohteen tutkimukset:

1902, irtolöytö

1957 Gunlög Ahlbäck, inventointi

1958 Jorma Leppäaho, kaivaus

1959 Anna-Liisa Hirviluoto, kaivaus

1960 Anna-Liisa Hirviluoto, kaivaus

1977 Heljä Brusila, inventointi

1995 Ann-Christin Antell, koekaivaus

2003 Heljä Brusila, TMM, tarkastus

2006 Heljä Brusila/ Turun maakuntamuseo, valvonta

Muut löydöt:

KM 4161:1-4

KM 14275 Rautak. kalmistolöytöjä

KM 15357 Kalmistolöytö

Tiivistelmä: Kalmisto sijaitsee noin 100 m länteen Raisionjoesta olevalla mäellä Konsan ala-asteen koulun pihalla. Piha-alueella mäen pinta on tasainen, joen puolella itärinne laskee melko jyrkästi jokisuistoon, kun taas pelloille viettävät rinteet ovat loivempia. Kalmiston ydinalue on ollut koulurakennuksen kohdalla, mutta kalmistoa saattaa olla vielä koulun pihalla ja ympäristössä.

Kalmisto ajoittuu lähinnä 1100-luvulle ja sinne on tehty pelkkiä ruumishautauksia. Ruumishautaukset sekä korujen, työkalujen ja aseiden vähyyys löydöissä viittaavat siihen, että kalmistoa ovat käyttäneet kristinuskon omaksuneet ihmiset. Haudoista on löytynyt runsaasti säilyneitä kankaanpaloja, joiden avulla on rekonstruoitu ns. Raision muinaispuku, naisen asu 1100-luvulta. Haudat ovat olleet lähes säännönmukaisesti itä-länsisuuntaisia ja niitä on ollut usein monessa kerroksessa. Moniin hautoihin vainaja on pantu puuarkussa, joka on ollut osassa ruuhimainen.

Kaivauskertomus rautakauden ruumiskalmistosta, joka sijaitsee Raision Ihalan vanhan kansakoulun tontilla. Kaivaus suoritettiin aikana 18.6. - 3.7.1959. Kertomukseen kuuluu karttaliitteitä sekä 10 valokuvaaliitettä, joiden filmit on lueteltu seuraavasti: 23325-23363.

Aikaisemmin on paikalta tehty seuraavat löydöt: 4161:1 - 4 ja 14275:1 - 277.

Johdanto

Raision Ihalan vanha kansakoulu sijaitsee Raisionjoen länsipuolella aivan Turun kaupungin rajalla. Paikalla oli aloitettu kaivaukset kesällä 1957 maisteri Jorma Leppäahon johdolla, jolloin tutkittiin kansakoulun rakennuksen etelä- ja itäsivusta. Kesällä 1959 jatkettiin töitä kansakoulun itäseinällä, siten että tutkitun alueen eteläisin raja oli 7 m rakennuksen kaak.kulman sementtijalasta pohjoiseen; välitöntä jatkoa aikaisemmin suoritetuille tutkimuksille. Kartanpiirtäjänä toimi ylioppilas Kerttu Itkonen.

Kansakoulurakennuksen itäseinällä sijaitseva koulun piha on tehty itään viettävälle rinteelle siten, että jyrkkä lasku on tasoitettu ajamalla maata ylempää, koulurakennuksen kohdalta ja sen sivustalta rinteeseen alareunaan. Tästä on ollut seurauksena se, että rakennuksen itäsivustalla sijainneiden hautojen päällimmäisin pinta on ajettu pois ja osa haudoista on tuhoutunut.

Hautojen suunta oli melkein aina länsi-itä; muutamissa tapauksissa se poikkesi hieman luoteiskaakkoon. Kaikissa haudoissa oli vainajan pää länteen päin. Vainajat oli haudattu puuarkkuun; eräissä tapauksissa se oli varmuudella ruuhen mallinen.

Alueella tutkittiin 5 x 10 m:n suuruinen alue, johon mahtui 20 ruumishautaa. Länteen kalmisto jatkui varmasti koulurakennuksen kohdalla, sillä osa tutkittujen hautojen puoliskoista jäi kivijalan alle. Sen sijaan itään päin esiintyi

hautoja vain 7 m:n pituiselle alalle seinästä laskettuna. 7 - 10 m itäisestä seinästä ulospäin laskeva maanpinta niin jyrkästi, että koskematon maa oli runsaan 1 m:n syvyydessä ja sen päällä oli täytemaata, josta tavattiin mm. kattohuopaa, posliinia jne. Varmuuden vuoksi tehtiin tällä kohtaa koeojaa runsaan metrin syvyyteen, mutta mitään hautaukseen viittaavaa ei paikalla havaittu. Tutkitun alueen pohjoisreunalla kalmistoa on vielä ilmeisesti olemassa.

Karttaliitteessä 2, pintapunnituslukemat ilmoittavat koulupiikan soran vahvuuden.

Haudat

Hauta I - ruudut D - 1; E - 1; O - D;
O - E.

Inv.numerot 1 - 35; filmit: 23330 - 23331.

Alue oli aivan koulun kivijalan vieressä, ja ilmeisesti on paikalla tuhoutunut hauta. Aivan sepelin alla oli soikea tumma noen ja mullansekainen alue pohj. - eteläsuuntaisena, ja vaikutti siltä kuin paikalla olisi ollut samansuuntainen ruumishauta. Tältä tasolta löytyi eripuolilta ruutuja 1 - D, 1 - E, O - E rautanauvoja. Ilmeisesti ne ovat peräisin jostain koulurakennustöissä tuhoutuneesta haudasta. Tumma N - E suuntainen alue ei osoittautunut haudaksi, vaikkakin sen keskellä oli seinän vieressä vahvan tumman sydänalueen keskellä hampaita (lnro 78) sekä helminauha rivi (nrot 13, 15, 16, 17, 19, 20, 24, 30), jotka kuuluvat mahdollisesti paikalla sijainneeseen W - E -suuntaiseen hautaan. Sen itäpää oli kuitenkin niin sekava, ettei siitä saa mitään selvyttä. Ainakin naulat lnrot 14, (vaakasuo- rassa asennossa), 18 (pystyssä kanta ylöspäin), 31a (vaaka- suorassa asennossa), 1 (vaakasuo- rassa asennossa) saattavat kuulua tähän hautaan. Samoissa ruuduissa oli lisäksi n. 10 - 20 cm syvempänä haudat VII ja X, jotka käsitellään myö- hemmin.

Hauta II.

Inv.numerot: 14676:36 - 47; filmit 23333
- 23341.

Löytötaso oli muutaman cm:n syvyydessä sepelikerroksen alapuolelta laskettuna. Ruumis on länsi-itäsuunnassa, pää länteen. Hautaa reunusti ruskea juova, puumassaa, jonka syyt kulkevat länsi-itäsuunnassa. Hieman haudan eteläreunan ulkopuolella oli rautanauvoja: lnrot 99, vaakas. asennossa; 186 (rautanaula) vaakasuorassa asennossa; 94 (rautanaula) vaakasuorassa asennossa ja 95 mahd. rautanaula. Kenties edellä luetellut naulat kuuluvat toiseen hautaan. Siinä tapauksessa haudassa II ei ollut yhtään arkunnaulaa. - Vainajan pääkallon alla oli pronssispiraalia päänahasta (lnro 105); molemmilla olkapäillä oli olkasoljet. Lnro 115 oikealla olkapäällä, neulan kanta oli alaspäin (itään); liivihameen molemmat kielekkeet olivat neulassa jäljellä. Lnro 116 oli vasemmalla olkapäällä samanlaisessa asennossa kuin edellinen. Keskellä rintaa oli kolmas solki; lnro 117, sen nupit oli itään ja neulan kanta pohjoiseen. Neulassa oli kiinni kaksinkertainen tekstiili. Maa solkien ympärillä ruskeaa massaa, paikoitellen siinä oli puunjäännöstä, joiden syyt kulkevat raudan pituussuunnan mukaisesti; soljen 116 alla ja soljen 115 päällä. Haudan itäpäästä tuli esiin esiliinan jäännöksiä (nrot 332 ja 96). Niistä oli ehjin vasemman puoleinen lieve, oikea reuna ja alahelma oli katkelmina. Vasemmalla reunalla tekstiili on monikertainen; mahdollisesti esiliinan alla on ollut hamekangasta.

Vainajasta, joka oli haudassa selällään, oli jäljellä pääkallo (länteenpäin), olka- ja kylkiluut sekä lonkka ja sääriluiden katkelmia.

Hauta III.

Inv.numerot: 14676:48 - 131; filmit: 23342.

Löytökerros oli 5 - 7 cm:n syvyydessä sepelikerroksen alapuolelta laskettuna. Kyseessä oli naisen hauta, jonka esineistö ja luurangon osat olivat hyvin sekaisin. Haudan

suunta oli n. länsi-itä, hieman luot.-kaakkoon kääntyvä. - Arkusta oli maassa jäljellä länsireunassa n. 20 leveä ja cm korkea puuosa, joka vaikutti hirren päältä; syyt kulki-
vat haudan pituussuunnan mukaisesti. Samanlaisia puunsyitä
oli haudan eteläsivulla, osittain pohj. sivulla sekä länsi-
päässä. Viimeksi mainitulla kohdalla oli jäljellä kulmaus,
joka oli peräisin vahvasta hirrestä. Puunjäännöksistä pää-
tellen oli vainaja haudattu ruuhimaiseen arkkuun. Kansi oli
naulattu kiinni rautanauloilla, joita oli haudassa poikit-
tain kahdessa rivissä: 1. löytönumerot 187, 130, 139, 138,
77 olivat maassa jokseenkin vaakasuorassa tasossa; 2. löy-
tönumerot 102, 103, 89 vaakasuorassa asennossa, kanta hie-
man ylöspäin. - Länsipäästä löytyi aivan puunjäännöksen
vierestä yhdestä kasasta lasimassahelmiä lnrot 174 - 184;
257 - 260. Haudan tekstiilit, pronssispiraalikoristeet oli-
vat maassa aivan sekaisin. Länsipäässä oli kaarihunnun reu-
napalte, se oli osittain maassa kaksinkerroin, jonkin ver-
ran rikkimurtunut (lnro 75). Saman hunnun katkelmia tuli
esiin pääkallon vierestä, lnrot 161, 164, 195, 92, 129.
Keskeltä hautaa löytyi hunnunpalte 124.

Pronssispiraalein koristettua vaipanreunaa tavattiin hau-
dasta seuraavasti: länsipäästä lnro 21, keskeltä lnrot 48,
65, 79, 125, 129, 165, 166, 167, 185 ja 263.

Mahdollisesti esiliinan pronssipaltetta olivat seuraavat
löytönumerot, jotka olivat maassa, samoin kuin edellisekin
aivan sekaisin, osittain kuitenkin niin, että voi olettaa
kiertäneen niiden reunoja ja vyötärön kohtaa: lnrot: 50,
51, 54, 55, 56, 57, 58, 66, 67, 68, 69, 70, 86, 87, 93,
101, 122, 123, 127, 128, 168, 171, 190, 191, 192, 193, 261.
- Haudan länsipäästä pääkallon läheltä löytyi seuraavat
päinauhan särkyneet katkelmat: lnrot 76, 266. Niiden päällä
oli arkun puuta (syyt: länsi-itäsuunnassa) ja alla ruskeaa
massaa. - Itäisestä alapäästä tuli esiin puukon tupen sär-
kyneitä sirpaleita; tupen yläosa lnro 126 ja n. cm syvempä-
nä tupen kärki, lnro 189. - Haudan keskivaiheilla oli
pronssisormus (lnro 78a) ja sen sisällä sormen nivel. Maa
sormuksen ympärillä oli mustaa. - Edellä mainitun sormen
nivelen ohella oli luurangosta haudassa jäljellä pääkallo

haudan länsipäässä (maassa sivuttain); sen vieressä oli sääri- tai lonkkaluu ja haudan itäisessä alapäässä kolme sääri tai lonkkaluun palaa.

Hauta IV.

Inv.numerot: 14676:132 - 169 - 172; filmit: 23343 - 23347.

Löytötaso oli muutaman cm:n syvyydessä sepelikerroksen alapinnasta laskettuna. Ensimmäiset pronssikierukat olivat jo aivan sepelin alla, varsinaisesti koko hauta paljastui n. 10 cm:n syvyydessä. - Vainaja oli haudattu länsi-itäsuuntaan; pää länteen päin. Maan väri oli löytötasolla harmaan ruskeaa; reunoja kiersi ruskeat juovat, mahdollisesti arkun jäännöstä. Haudan luoteiskulmassa oli hyvin säilynyt hiiltynyt puunpalanen, syyt kulkiivat länsi-itä suuntaisesti. Löytökerroksen alta, varsinkin eteläiseltä pitkältä reunalta löytyi arkun palasia, joiden syyt olivat haudan pituussuunnassa. - Vainaja oli kääritty villamantteliin (lnro 199) siten, että sen lieve oli pääkallon päällä, ja se oli vainajan yllä nurinpäin, yläreuna (niskaosa) vasemmalla kuppeella. Jalkopäässä oli esiliinan alaliepeen kohdalla kangasta paikoitellen neljässä kerroksessa. Mahdollisesti viitan poimuja, esiliinaa tai hametta. Kaarihunnun (lnro 198) reunapalte oli leukaluiden välissä. Suorakaiteenmuotoisen esiliinan (lnro 207) pronssikoristeet olivat haudassa oikeissa asemissaan; joka kulmasta löytyi spiraaliruusuke vasenta alakulmaa lukuun ottamatta. - Aivan itäisestä kapeasta päästä löytyi viitan liepeen alta nahkatossun jäännöstä, lnro 209, kaksi palaa. Suurempi oli kaksin kerroin taivutettu nahka, jonka sisällä oli tekstiiliä; nahan ympärillä oli neljä ehjää ja yksi katkelmallinen ohut nahkahihna. Toinen palanen oli edellisen välittömänä jatkeena, (länsip.) kaksinkerroin taipunut nahkasuikale, reunassa ompelun jälkeä, ja sisällä tekstiiliä. Taivutettu nahan palanen oli maassa siten, että taivekohta oli eteläreunaan päin ja nahkapaulat olivat taipeen ympärillä vieretysten. - Edellisen lähellä oli toinen pieni nahanpalanen (lnro 210). Sen alla

oli maatunutta puuta ja päällä pieni pronssitähdykkä. - Rinnan kohdalta löytyi kolme hevosenkenkäsolkea: vasemmanpuoleinen olkasolki (lnro 160) oli osittain viitan reunan alla maatunutta massaa; kanta kaakkoon ja nupit lounaaseen; oikeanpuoleisen rintasoljen (lnro 158) alla hieman tekstiiliä, kanta koilliseen, soljen nupit pohjoiseen; keskimmäisen rintasoljen (lnro 159) alla keltaista massaa sekä neulassa tekstiiliä, nupit itään ja neulan kanta pohjoiseen. - Osittain hampaiden joukossa, osittain hunnun reunan alla oli kehässä 21 lasimassahelmeä (lnrot 147 - 157; 213 - 222). - Luurangon katkelmat olivat vähäiset: länsipäässä sivuttain litistynyt pääkallo, yläruumiin kohdalla kaksi käsivarren luuta (3), haudan keskikohdalla lanneluiden palasia sekä itäpäässä molemmista sääri- tai reisiluista katkelmia.

Hauta IV:n pinnalla oli keksikohdalla löytökerroksen päällä pääkallo, hunnun katkelmia (lnro 106) ja päänauhan osia (lnro 108). Nämä ovat selvästi eri hautausta kuin nro IV, koska niiden alta löytyi arkun puuta, joka on joko haudan IV kansilaudoitusta tai päällimmäisen haudan pohjalaudoitusta.

Hauta V.

Inv.numerot 14676:173 - 195.

Löytökerros oli 16 - 18 cm:n syvyydessä sorakerroksen alta laskettuna. Haudan suunta oli länsi-itä. Arkusta oli länsipäässä jäljellä kolme puunpalasta; niistä suurimman koko oli 25 x 10 cm, sen syyt kuljivat luot.-kaakkoissuunnassa; muiden palojen syyt olivat poikittaisessa asennossa haudan pituussuuntaan nähden. Arkunnauloja oli sen keskikohdalla rykelmässä seuraavasti: lnrot 111, 52, 110, 142, 143, 133, 134 ja 135. Naulat olivat yleensä vaakasuorassa tasossa nro 143 lukuun ottamatta, joka oli melkein pystyssä ja 135 kanta alaspäin. Mahdollisesti samaan hautaan kuuluvat numerot 136, 40, 41, 47 ja 63; nro 63 kärki alaspäin, muut vaakasuorassa tasossa. - Esineet ja luurangon osat olivat haudassa sekaisin. Keskeltä hautaa tuli esiin kaksi hevosenkenkäsolkea (lnro 46) nupit itään (lnrot 118, 119) kangas-

käärön sisällä; tekstiili oli kahtena palana, toinen niistä oli neulassa kiinni toinen neulan päällä. Edellisiä runsas 20 cm syvempää tuli esiin kaksi spiraaliruusuketta; lnro 274, esiliinan kulma; lnro 275 spiraalien katkelmia. - Pääkallo oli irrallisena keskellä hautaa sivuttain ja sen leuassa oli kiinni joko sääri- tai reisiluu. Runsas 20 cm syvempää tuli esiin kaksi reisiluun palaa.

Hauta VI.

Inv.numerot: 14676:196;

filmit: 23348, 23350.

Löytökerros tuli esiin n. 10 cm:n syvyydestä. Haudan suunta lähenteli luoteis-kaakkoa. Pää oli luoteispäässä. Arkkuna oli käytetty ruuhta. Luoteispäässä saattoi selvästi havaita, että se oli koverrettu yhdestä puusta, sillä pohja ja luoteisreuna oli samaa puunrunkoa. Kaakkoispäässä oli jäljellä samanlainen, vahva hirrenpäätyä muistuttava osa. Reunoilla oli ruuhesta jäljellä hyvin maatuneita pitkittäisiä puunsyitä. Ruuhen koko on ollut n. 25 - 30 x 1 m. Nauloja tai esineitä ei paikalta löydetty.

Hauta VII.

Inv.numerot: 14676:197 - 256;

filmit: 23349.

Löytökerros oli runsaan 5 cm:n syvyydessä sorakerroksen alta laskettuna. Suunta oli lähellä luoteis-kaakkoa, hieman länsi-itään poikkeava. Hauta oli aivan kivijalan vieressä ja mahdollisesti siitä jai osa koulun peruskiven alle. Arkusta oli jäljellä lahoa puuta haudan keskellä, eteläreunalla 9 cm korkea lauta? sekä läntisessä päässä puuta, joka vaikutti koverretun ruuhen jäännökseltä. Arkunnauloja ei ollut. Luoteispäästä tuli esiin yhdestä kasasta hampaita ja helmiä, lnrot 226 - 256, 271 - 173, 280 - 293. Osittain olivat helmet siinä asemassa kuin ne ovat olleet kaulanauhassa. - Helmien vierestä löytyi myös otsanauhan ripukoita; lnro 295, vieressä hiuksia ja lnrot 224, 294. - Melkein kivijalan alla oli kulkunen lnro 223 sekä siitä hieman alaspäin pronssiketju (lnro 225) haudan suuntaisena. Sen toinen

pää (läntinen) oli kiinnitetty tekstiilin palaseen. Mahdollisesti saamaa kangasta oli ketjun alla sen toisessa päässä. - Luurangon osat olivat haudassa hyvin katkelmallisia - hampaita ja luunpalasia.

Hauta VIII.

Inv.numero: 14676:243 - 256;

filmit: 23351a.

Hauta VIII sijaitsi osittain haudan IV eteläreunan alla, n. 20 cm ed. syvempänä. Suunta oli länsi-itä, hieman loun.-kaakkoon kääntyvä. - Arkusta oli jäljellä pohjalaudoitusta ja reunoja; syyt kulkevat haudan pituussuunnan mukaisesti. Länsipäästä löytyi rivissä arkunnauloja: lnro 12 (rautapiikki), lnrot 98, 104, 196 vaakasuorassa tasossa; 97 pystyssä, kanta ylöspäin; haudan ulkopuolella yhdessä kassassa rautanaulat, lnrot 71, 72, 197, vaakasuorassa tasossa. Lisäksi oli pohjoisella pitkällä reunalla arkunnaula vaakasuorassa asennossa, kanta pohjoiseen, lnro 279 - . Haudan ainoa esinelöytö oli pieni pronssimurunen (lnro 302), joka on joutunut hukkaan. - Luuranko oli maassa selällään, pää länteen, kädet edessä ristissä. Kallon lisäksi olivat käsien ja jalkojen luut jokseenkin hyvin säilyneet.

Hauta IX.

Hauta oli osittain haudan XIII kanssa päällekkäin. Löytötaaso oli n. 10 cm syvyydessä sepelikerroksen alta laskettuna. Haudan suunta oli länsi-itä. Paikalla oli n. 10 cm vahvan ja puunsekainen kerros. Arkun pohjalaudoitusta oli selvästi näkyvissä - syyt kulkevat haudan pituussuunnan mukaisesti. Varmuudella ei hautaan IX voitu sijoittaa mitään löytöä.

Hauta X.

Inventointinnumero: 14676:258.

Hauta sijaitsi aivan kivijalan vieressä siten, että siitä saatiin kaivetuksi vain osa läntisestä päästä. Löytösyvyys

oli n. 10 cm sepelikerroksen alta laskettuna. Näkyvissä oli molemmat sääriluut sekä esiliinan spiraaliruusuke (lnro 304).

Hauta XI.

Inventointinumerot 14676:259 - 264; filmit: 23351b, 23352.

Löytötaso oli 0,8 - 10 cm:n syvyydessä sepelikerroksen alta laskettuna. Tällä syvyydellä maa oli heikosti hiilensekaisu. Haudan suunta oli länsi-itä, ja aivan läntinen lieve jää kivijalan alle. - Haudassa oli arkun pohja- ja reuna-laudoitusta, jonka syyt kulki länsi-itäsuuntaisesti. Arkunnauloja oli seuraavasti: länsipäässä, eteläreunalla, naula vaakasuorassa asennossa (lnro 305); pohjoisen reunan ulkopuolella kaksi naulaa vierekkäin (vaakasuorassa tasossa) lnrot 308, 310. - Haudan ainoat esinelöydöt olivat kaksi puukon osaa itäpäässä, puukon terä lnro 306 ja tuppien katkelma lnro 307, edellisestä hieman kauempana. - Luurangon osat olivat haudassa aivan sekaisin. Läntisessä päässä oli vierekkäin kaksi pääkalloa (laki länttä kohti). Toinen niistä oli koulun kivijalan alla, toisen pääkallo jatkeena oli joko sääri- tai reisiluu. Lisäksi oli keskellä hautaa kaksi pitkää luun katkelmaa.

Hauta XII.

Inv.numerot: 14676:265 - 272;
filmit: 23353, 23354, 23358.

Löytökerros oli 10 - 20 cm:n syvyydessä soran alta laskettuna. Haudan suunta oli länsi-itä, pää länteen päin. - Itäpäässä oli haudassa yhdestä hirrestä tehdyn ruuhiarkun pää; koko = 18 cm korkeus ja 30 cm leveys. Muualla haudassa esiintyi pituussuunnassa ruskeita juovia, jotka saattavat olla joko luun tai lahonneen puun aikaansaamia. Arkunnauloja oli haudassa seuraavasti: lnro 309 melkein pystyssä asennossa, lnrot 318, 319 vaakasuorassa tasossa.

Esinelöydöt supistuivat muutamiin tekstiilien katkelmiin. Haudan keskivaiheella oli monelle mutkalle taipunut ketjun

katkelma (lnro 327); jonka toisessa päässä oli ketjunjaka-
jan katkelma (murtunut irti ketjusta). Samassa löytörykel-
mässä oli otsanauhan pronssispiraalikatkelmia ja paloja
hunnun reunasta. Pronssiketjun päällä oli neljä sormen ni-
veltä, alla nahkan kaltaista tummaa massaa sekä alimmaisena
puuta, jonka syyt kulkiivat haudan pituus-suuntaan. - Pää-
kallon alta löytyi tummanruskeaa massaa sekä otsanauhan
katkelmia sykkyrässä (lnro 334). - Esiliinasta ei ollut
haudassa muuta jäännöstä kuin yksi kulmanipukka haudan poh-
joisella pitkällä reunalla (lnro 311). - Vainaja oli pantu
maahan selälleen, pääkallo oli lännessä ja muista luista
oli parhaiten säilynyt sääriluut.

Hauta XIII.

Inv.numerot: 14676:273 - 282; filmit:

Löytökerros oli n. 10 - 20 cm:n syvyydessä sepelikerroksen
alta lukien. Haudan suunta oli luoteis-kaakkoinen. - Arkus-
ta on maassa jäljellä reunoja, joiden syyt kulkiivat haudan
pituussuuntaan; arkunnauloja oli seuraavasti: keskellä hau-
taa rivissä lnro 313 vaakasuorassa asennossa, lnro 303 kär-
ki hieman alaspäin, lnro 322 kärki hieman alaspäin; haudan
ulkopuolella rautanaula vaakasuorassa asennossa (lnro 315)
ja lnro 314; lisäksi itäisellä kapealla reunalla lnro 324
ja haudan kulmassa (?) lnro 323, molemmat vaakasuorassa ta-
sossa. - Läntisestä päästä löytyi päänauhan katkelmia ja
pronssispiraalirusuke, (alla tekstiiliä), lnrot 321, 332,
333. - Luuranko oli maassa selällään, pää luoteeseen; käsi-
varren luut, sääri ja reisiluut olivat maassa ehjässä hah-
mossaan.

Hauta XIV.

Löytötaso oli runsaan 20 cm:n syvyydessä. Haudan suunta oli
melkein länsi-itä hieman luoteis-kaakkoon kääntyvä. Maassa
oli näkyvissä arkun pohjalaudoitusta, jonka syyt kulkiivat
haudan pituus-suuntaan. Haudan koko oli 50 x 20 cm.

Hauta XV.

Inv.numerot: 14676:283 - 289,

filmit: 23356.

Löytötaso tuli esiin runsaan 10 cm:n syvyydestä. Länsi-itäsuuntainen hauta oli koulun seinän vieressä siten, että sen länsipää oli tuhoutunut. Haudassa oli arkun reunapuita näkyvissä (syyt haudan pituussuunnassa) sekä arkunnauloja seuraavasti: itäpäässä kolme naulaa, hieman kärjet alaspäin (lnrot 341, 342, 350), haudan keskellä kaksi, kanta ylöspäin (lnrot 344, 349). - Esiliinasta oli haudassa jäljellä molemmat kulmanipukat (lnrot 347, 348). - Luurangosta saatiin kaivetuksi esiin vain molemmat reisi- ja sääriluut; loppuosa jäi koulun alle.

Hauta XVI.

Inv.numero: 14676:290; filmit: 23357.

Löytötaso tuli esiin välittömästi sepelikerroksen alta. Hauta oli länsi-itäsuuntainen, itäpää oli suuren kivensyrjän päällä. - Maassa oli näkyvissä heikosti arkun puuta, jonka syyt kulkiivat haudan pituussuunnan mukaisesti. Arkunnauloja ja esineitä paikalta ei löytynyt. Länsipäästä löytyi kaksi pääkalloa päällekkäin sekä muualta hautaa jonkin verran maatuneita luunkatkelmia.

Hauta XVII.

Inv.numero 14676:291 - 306;

filmit: 23355.

Löytötaso oli runsaan 10 cm:n syvyydessä. - Haudan suunta oli länsi-itä, pää oli länteen. Aivan itäreunalta löytyi ruuhiarkun pää, (mahd. hautaan XVII kuuluva); jonka koko oli 30 x 15 cm. Tästä hieman länteen oli toinen poikkipuun jäännös itäpääty (mahd. H XVII:ssä oikea). Reunoilla näkyi arkun pitkittäisiä painaumuksia. (syyt länsi-itäsuuntaisia.) Arkunnauloja oli haudassa seuraavasti: itäisen hirrenpään päältä lnrot 356, 352, 353, 355, kaikki vaakasuorassa asennossa; toisen itäisen poikkipuun päällä lnrot 351, 354. Molemmat vaakasuorassa asennossa. Eteläiseltä pitkältä reunalta tuli esiin vaakasuorassa asennossa oleva naula (kanta etelään) lnro 343 sekä luoteisnurkasta yksi, kanta ylös-

päin, lnro 345. - Esinelöydöt supistuivat tekstiileihin, keskeltä hautaa tuli esiin yksi kulmanipukka sääriluun päältä, lnro 358 sekä pääkallon takaa päänauhan katkelmia, lnrot 360, 361. - Löytötasolla oli maassa ruskeita pitkänomaisia juovia. Yksi niistä oli arkun pitkän pohjoisreunan ulkopuolella. Ilmeisesti siinä oli toisen hautauksen jäänöstä, joka on ollut limittäin haudan XVII päällä. Tähän viittaa myös seikka, että arkussa oli länsipäässä vierekkäin kaksi kalloa. Jälkimmäisen lisäksi oli haudassa käsivarren sääri- ja reisiluita.

Hauta XVIII.

Löytökerros tuli esiin sorakerroksen alta. Suunta oli länsi-itä. Kyseessä oli lyhyt ruuhimainen arkku (koko = 10 x 25 cm). Haudan itäpääty oli vahva, muualta puukerros oli ohuempi. Puun syyt kulkivat länsi-itäsuunnassa. Löytötasolla oli maassa heikkoja nokitäpliä.

Hauta XIX.

Mahdollinen hauta. Maassa oli muutaman cm:n syvyydessä sorakerroksen alta lukien arkun pohjan katkelmia, joiden syyt kulkivat länsi-itäsuunnassa.

Hauta XX.

Filmit: 23359

Löytökerros oli 30 - 40 cm:n syvyydessä sepelikerroksen alta lukien. Haudan suunta oli länsi-itä, hieman luoteiskaakoon kääntyvä. - Haudan molemmissa päissä oli ruuhenkaltainen pääty. Lännenpuoleisen päädyn koko oli 30 (leveys) x 12 cm (korkeus); vastaavat mitat itäpäädyssä = 30 (leveys) x 12 cm (korkeus). - Haudassa oli kaksi hautausta. Ensimmäisestä hautauksesta oli jäljellä pääkallo, joka löytyi runsaan 20 cm:n syvyydestä keskeltä hautaa. Varsinaisen ehjän hautauksen pääkallo oli lounaispäässä. Sen lisäksi oli ruumiista jäljellä käsivarren- ja sääriluut.

Kun kaivaus oli päättynyt, tasoitettiin koulun pihamaa ja

päällimmäiseksi levitettiin sepelikerros.

Helsingissä joulukuun 7 päivänä 1959

Anna-Liisa Hirviluoto

Kuvaluettelot

Diapositiiviluettelo

Kuvan numero	Aihe	Kuvaaja
D61581:1	Yleiskuva, vanhan kansakoulun itäosaa. Koillisesta.	Anna-Liisa Hirviluoto
D61581:2	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
D61581:3	Hauta IV.	Anna-Liisa Hirviluoto
D61581:4	Hauta VI, ruuhimainen arkku.	Anna-Liisa Hirviluoto

Negatiiviluettelo

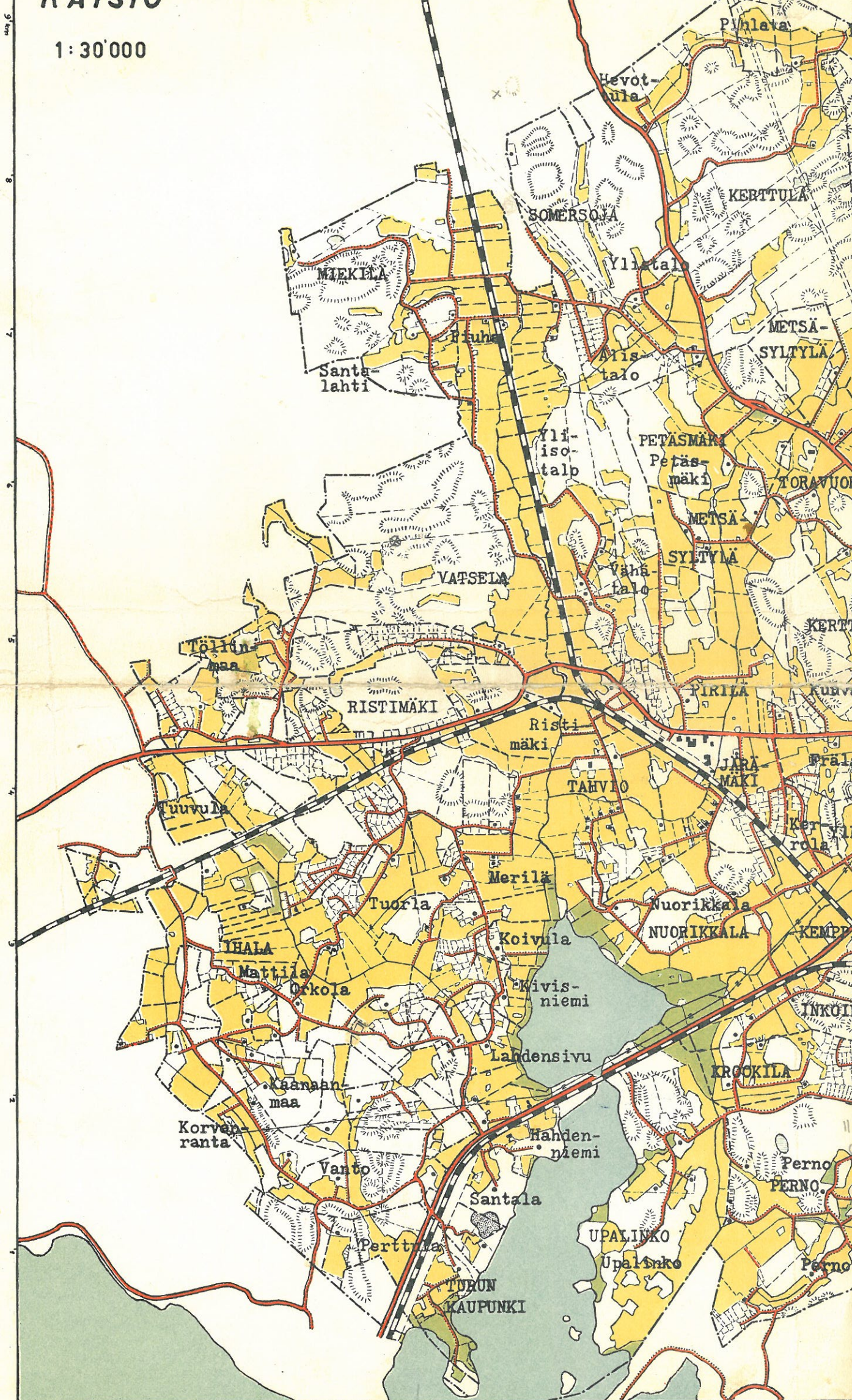
Kuvan numero	Aihe	Kuvaaja
23325	Vanhan kansakoulun itäosaa. Koillisesta.	Anna-Liisa Hirviluoto
23326	Vanhan kansakoulun itäosaa. Koillisesta.	Anna-Liisa Hirviluoto
23327	Vanhan kansakoulun itäosaa. Koillisesta.	Anna-Liisa Hirviluoto
23328	Vanha kansakoulu. Idästä.	Anna-Liisa Hirviluoto
23329	Vanha kansakoulu. Idästä.	Anna-Liisa Hirviluoto
23330	Ruutu1/E, pintanokea.	Anna-Liisa Hirviluoto
23331	Ruuti 1/E, pintanokea ja helmiä.	Anna-Liisa Hirviluoto
23332	Ruutu D/2, KM 14676:67 (hauta III).	Anna-Liisa Hirviluoto
23333	Hauta II, pintakerros näkyvissä.	Anna-Liisa Hirviluoto
23334	Hauta II, pintakerrosta.	Anna-Liisa Hirviluoto
23335	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
23336	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
23337	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
23338	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
23339	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
23340	Hauta II.	Anna-Liisa Hirviluoto
23341	Haudan II yläosaa.	Anna-Liisa Hirviluoto
23342	Hauta III.	Anna-Liisa Hirviluoto
23343	Hauta IV.	Anna-Liisa Hirviluoto
23344	Hauta IV.	Anna-Liisa Hirviluoto
23345	Haudan IV:n yläosa.	Anna-Liisa Hirviluoto
23346	Hauta IV.	Anna-Liisa Hirviluoto
23347	Haudan IV:n yläosa.	Anna-Liisa Hirviluoto
23348	Hauta VI, ruuhiarkku.	Anna-Liisa Hirviluoto
23349	Hauta VII.	Anna-Liisa Hirviluoto
23350	Hauta VI.	Anna-Liisa Hirviluoto
23351a	Hauta VIII, ääriiivat.	Anna-Liisa Hirviluoto
23351b	Hauta XI.	Anna-Liisa Hirviluoto
23352	Hauta XI.	Anna-Liisa Hirviluoto
23353	Hauta XII, ruuhiarkun pääty.	Anna-Liisa Hirviluoto
23354	Hauta XII, ruuhiarkun pääty.	Anna-Liisa Hirviluoto
23355	Hauta XVII.	Anna-Liisa Hirviluoto
23356	Hauta XV.	Anna-Liisa Hirviluoto
23357	Hauta XVI, yläosa.	Anna-Liisa Hirviluoto
23358	Hauta XII.	Anna-Liisa Hirviluoto
23359	Hauta XX, ruuhiarkun molemmat päädyt.	Anna-Liisa Hirviluoto
23360	Kalmistoaluetta tasoitetaan tutkimuksen jälkeen.	Anna-Liisa Hirviluoto
23361	Kalmistoaluetta tasoitetaan tutkimuksen jälkeen.	Anna-Liisa Hirviluoto
23362	Kalmistoaluetta tasoitetaan tutkimuksen jälkeen.	Anna-Liisa Hirviluoto
23363	Kaivajat ja piirtäjä työn päättymisvaiheessa.	Anna-Liisa Hirviluoto

Karttaluettelo

Karttatyppi	Aihe	Mk	Piirtäjä	Koko	Sivunro
Lähestymiskartta	Kohteen sijainti kunnassa	1:30000		A3	18
Rakennuskaavakartta	Ruumiskalmiston sijainti	1:2000		34 x 36 cm	19
Yleiskartta	Pinta- ja pohjavaaitukset ja hautojen sijainti	1:50	Kerttu Itkonen	A4	20
Erikoiskartta	Hauta I.	1:10	Kerttu Itkonen	A4	21
Erikoiskartta	Hauta XXIV	1:1	Kerttu Itkonen	A4	22
Erikoiskartta	Ruutu D/3 kerros 2 ja E/2.	1:10	Kerttu Itkonen	A4	23
Erikoiskartta	Hauta VII.	1:1	Kerttu Itkonen	A4	24
Erikoiskartta	Hauta VII.	1:1	Kerttu Itkonen	A4	25
Erikoiskartta	Hauta II (kahdessa osassa).	1:1	Kerttu Itkonen	39 x 123 cm	26a ja 26b
Erikoiskartta	Hauta IV.	1:1	Kerttu Itkonen	69 x 160 cm	27
Koostekartta	Haudat I–IX, XI–XVII ja XX.	1:10	Kerttu Itkonen	64 x 68 cm	28

RAISIO

1:30'000

250 x 250 m

anunpää

AISAARI

Hitämäki

MAHITTELA

JOK-
KINEN

Santa-
HAUNINEN

Mattila

MÄKIKÄLÄ

LA
Käppä

Kaerla

PAHA-
NIEMI

Laiti-
ner

KULOINEN

Kumparila

Vanha-
kukka

Kauris

MÄKIKÄLÄ

AISAARI

Hubko

HUKKO

Ä

Stari

IHALA

VANHA KANSAKOULU

Unsi-
talo

Mäntylä

POJUS-
MÄKI

METSÄARO

Turku

as.

Raisio, rakennuskaava 1:2000

Ihalan vanhan kansakoulun ruumiskalmisto
merkitty tummanvihreällä

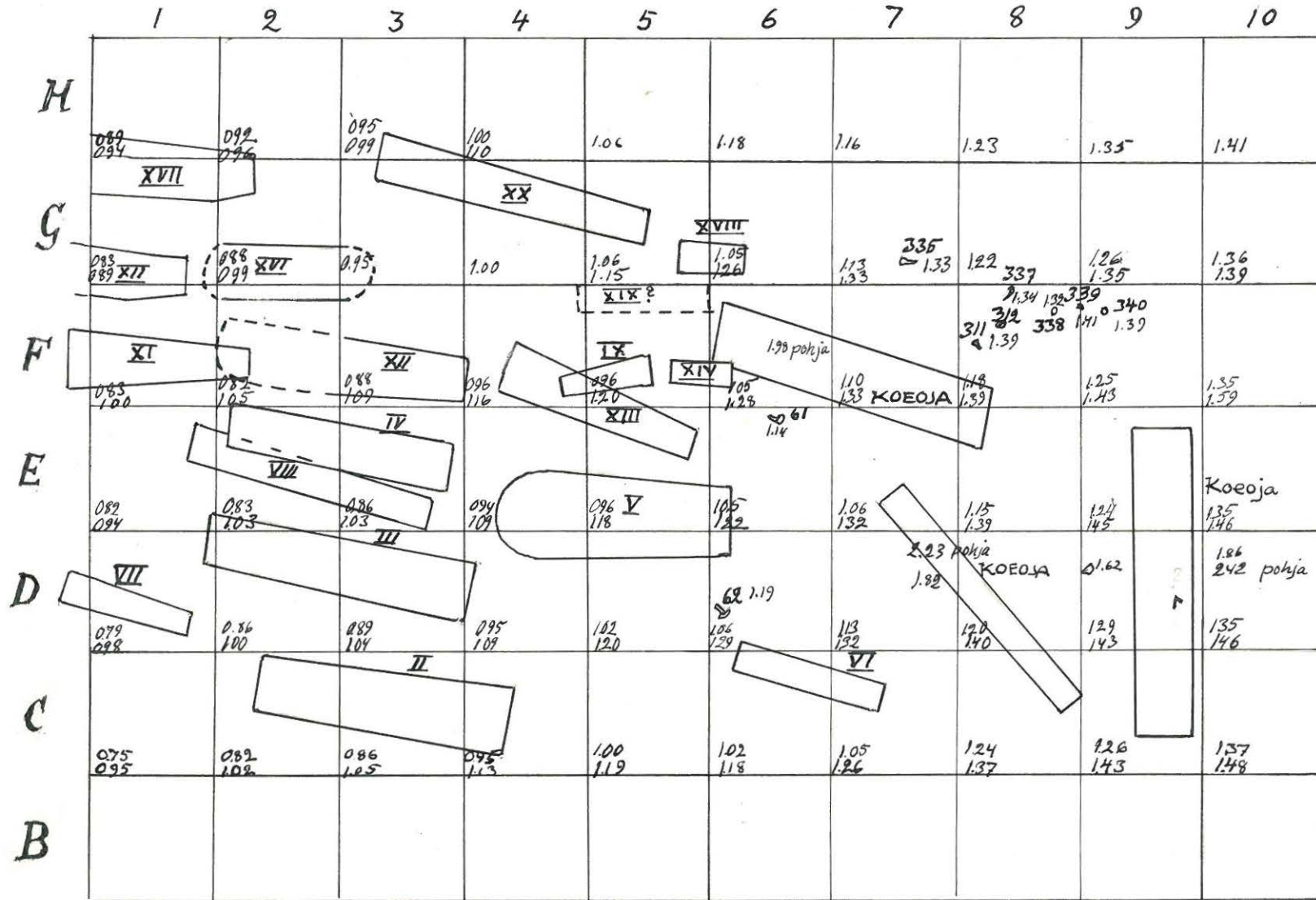

2

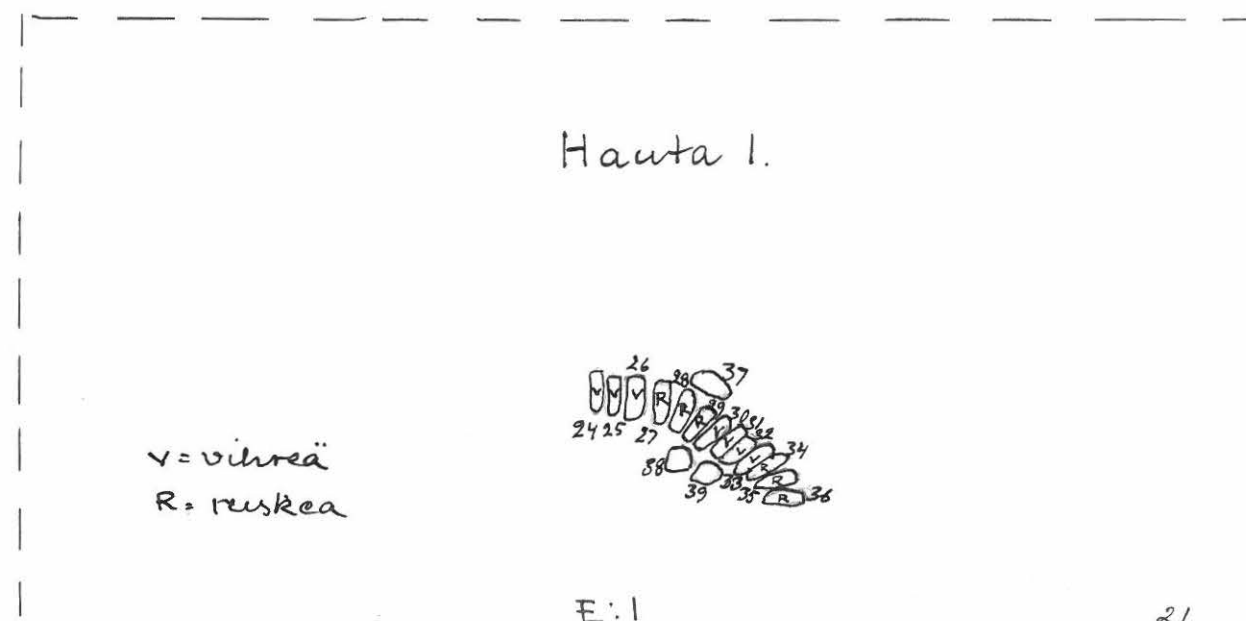
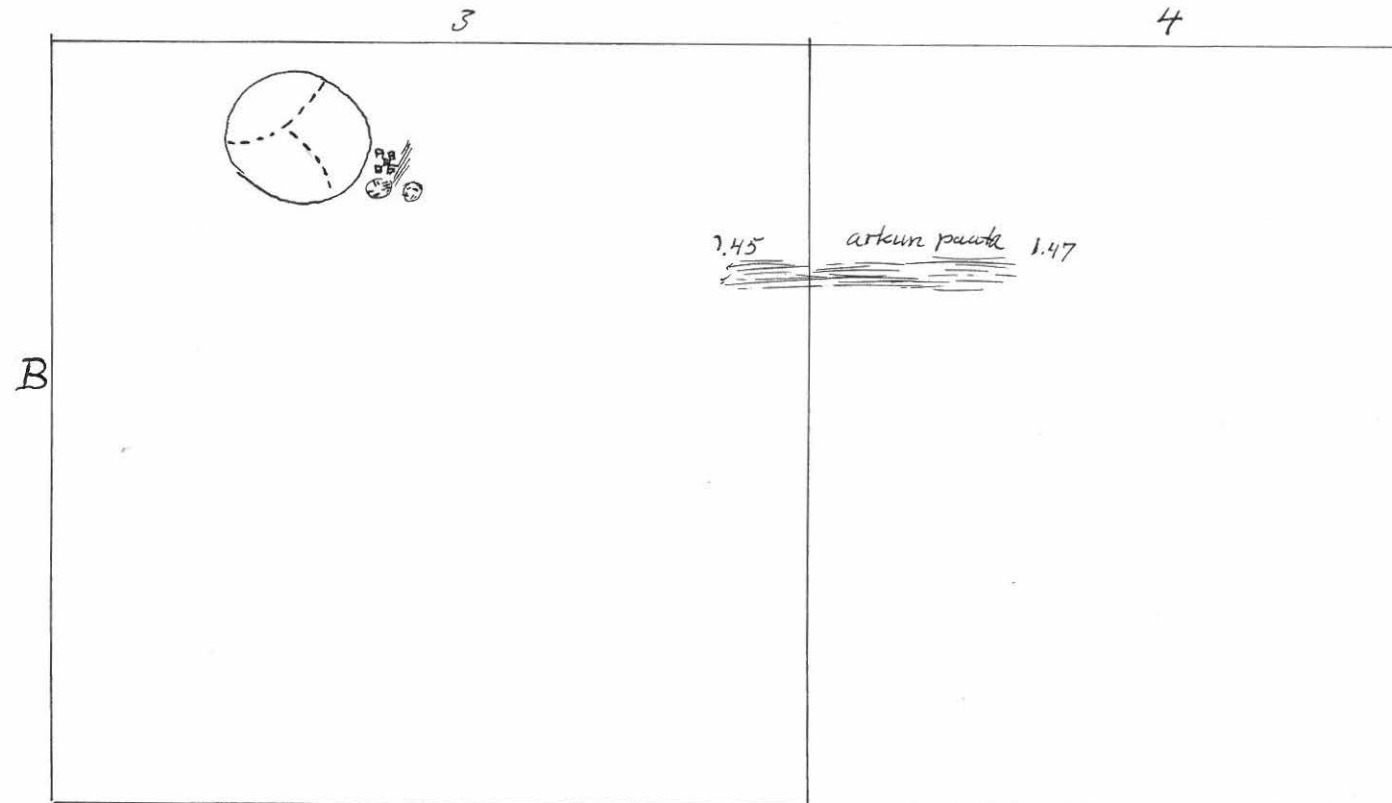
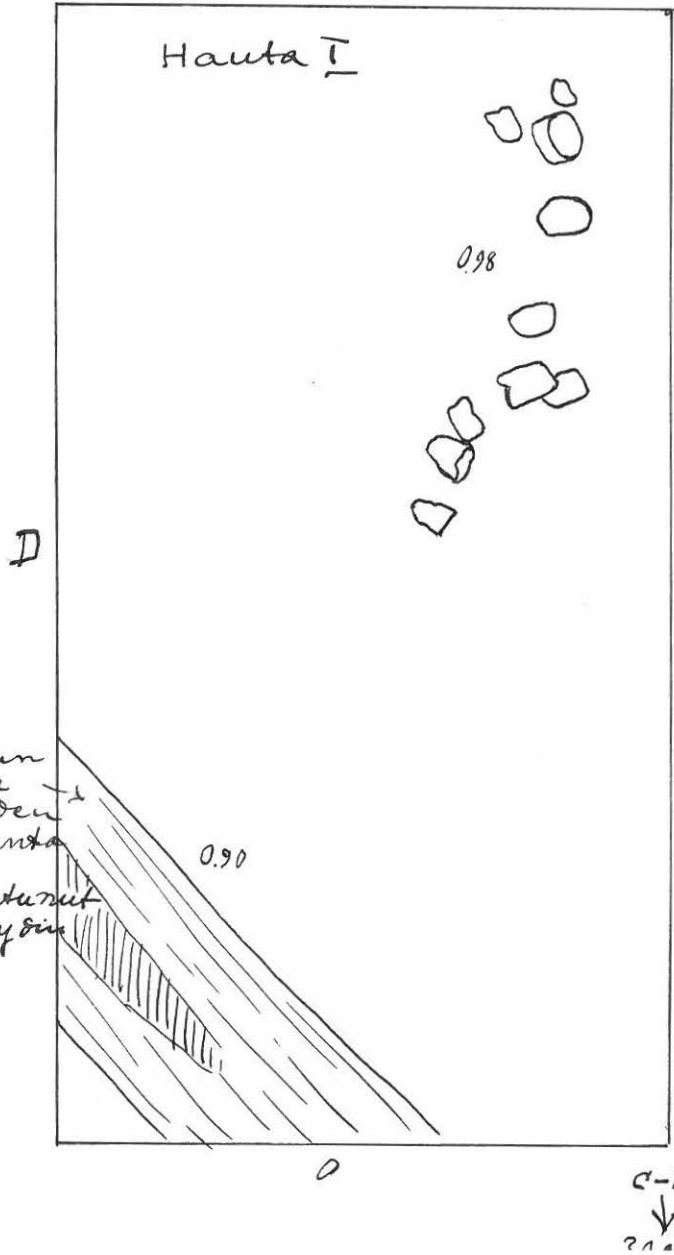
25143

TURUN

RAISIO, IHALA
 VANHA KANSAKOULU
 YLEISKARTTA
 Kerttu Itkonen 1959
 1:50

RAISIO, IHALA
 VANHA KANSAKOULU
 Erikoiskarttoja
 Kerttu Itkonen 1959
 1:10

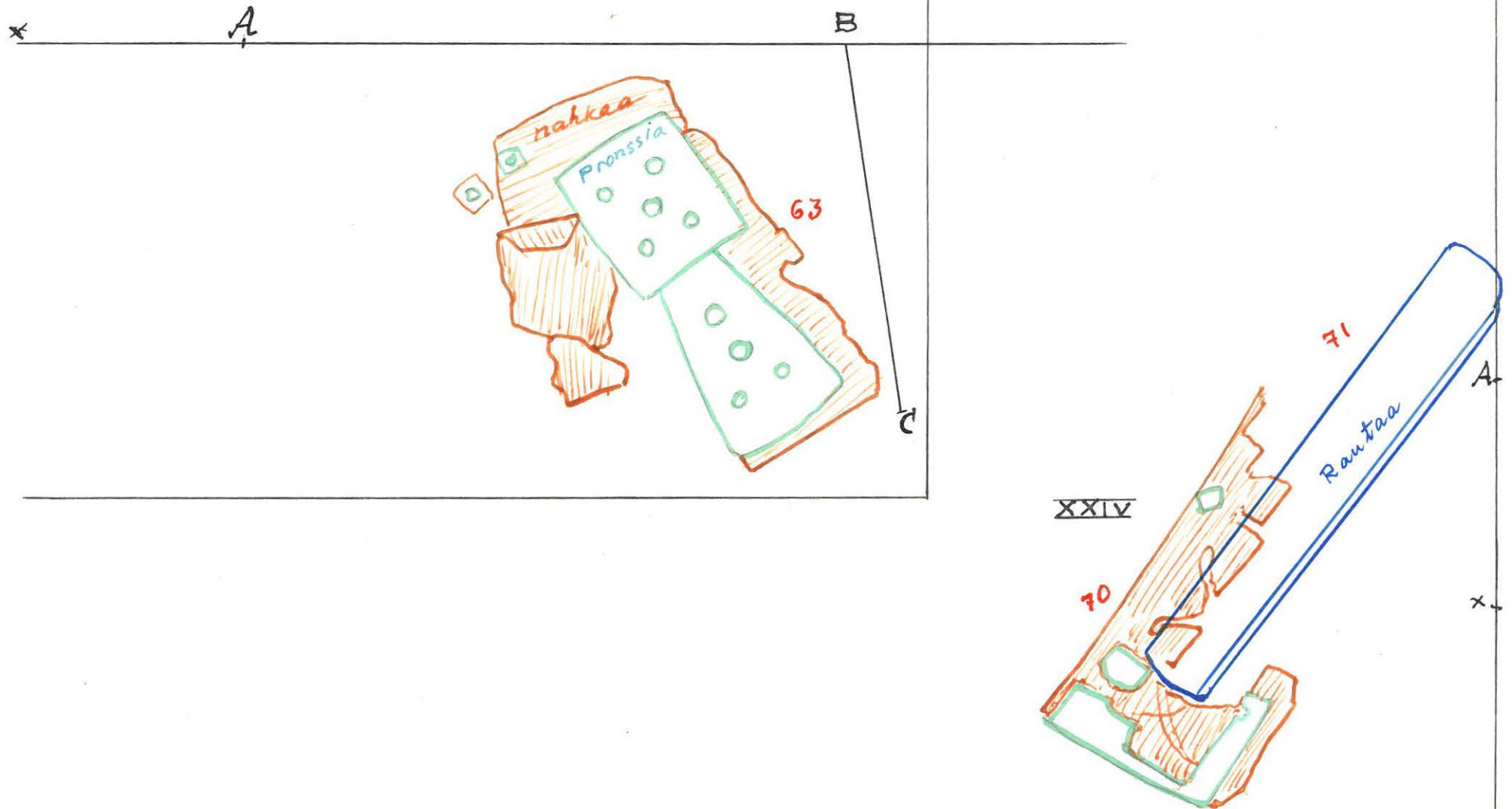

Kartta 9.

RAISIO, IHALA 1960

HAUTA XXIV
Erikoiskartta 1

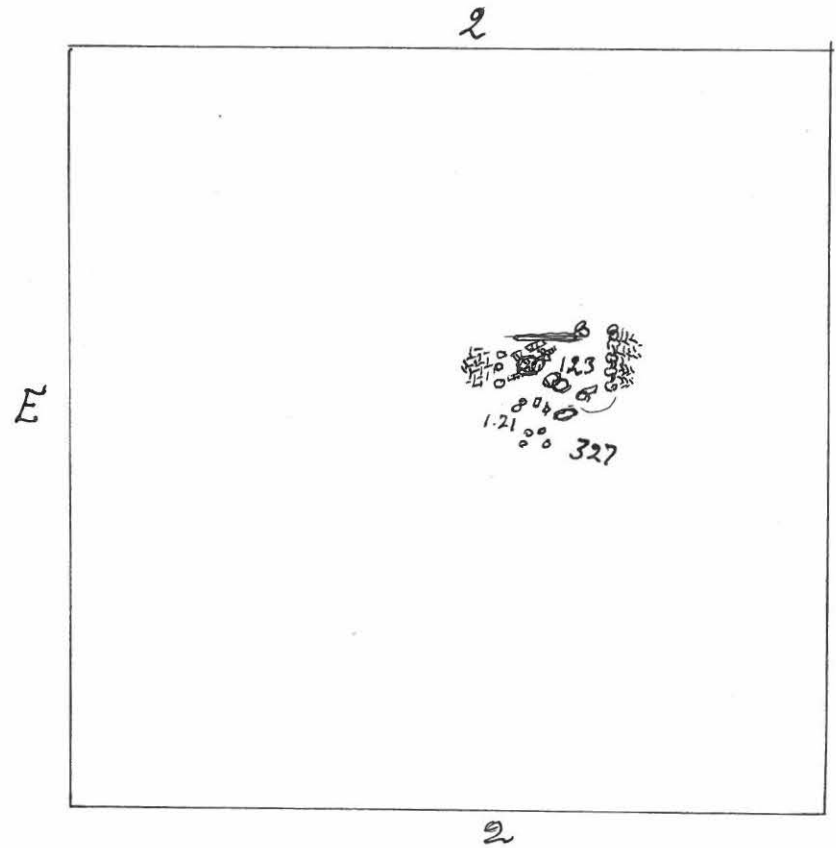
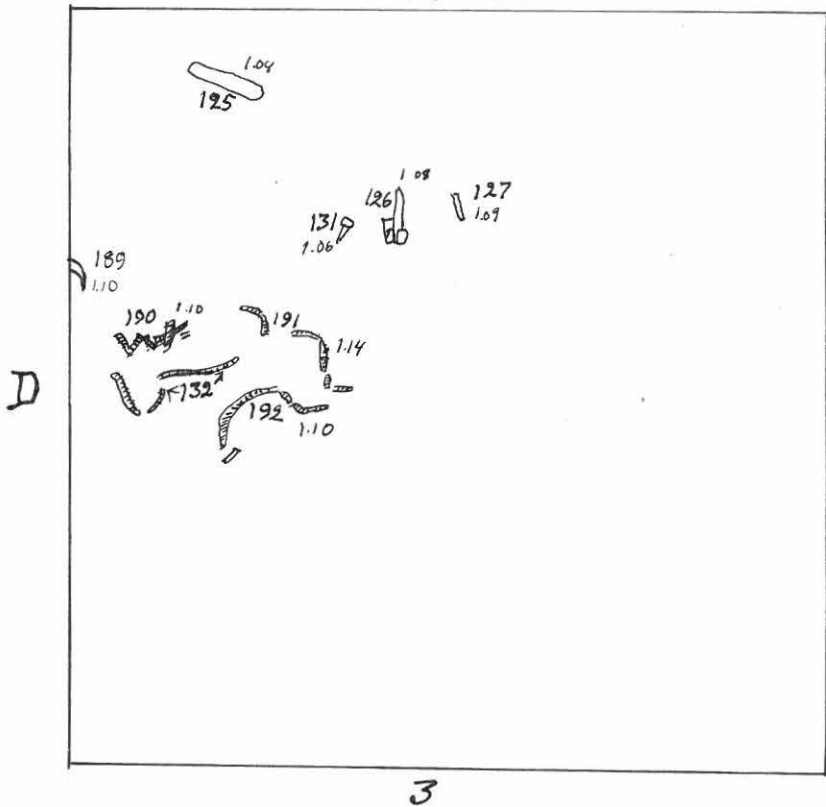
1:1

RAISIO, IHALA,
VANHA KANSAKOULU
Erikois karttoja
Kerttu Itkonen 1959

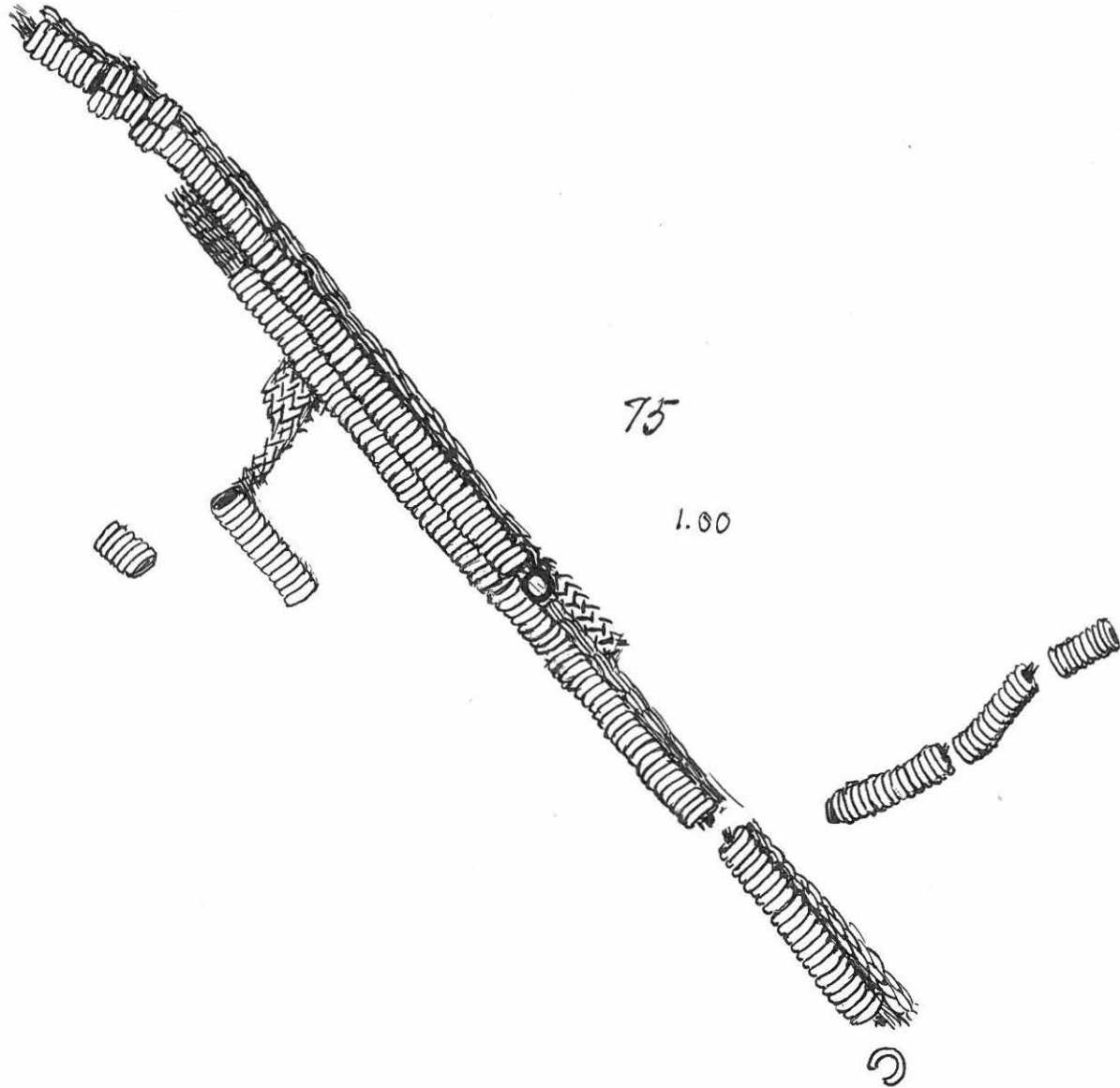
1:10

Toinen kerrras

RAISIO, IHALA,
VANHA KANSAKOULU
Erikoiskartta haudasta VII
Kerttu Itkonen 1959
1:1

2

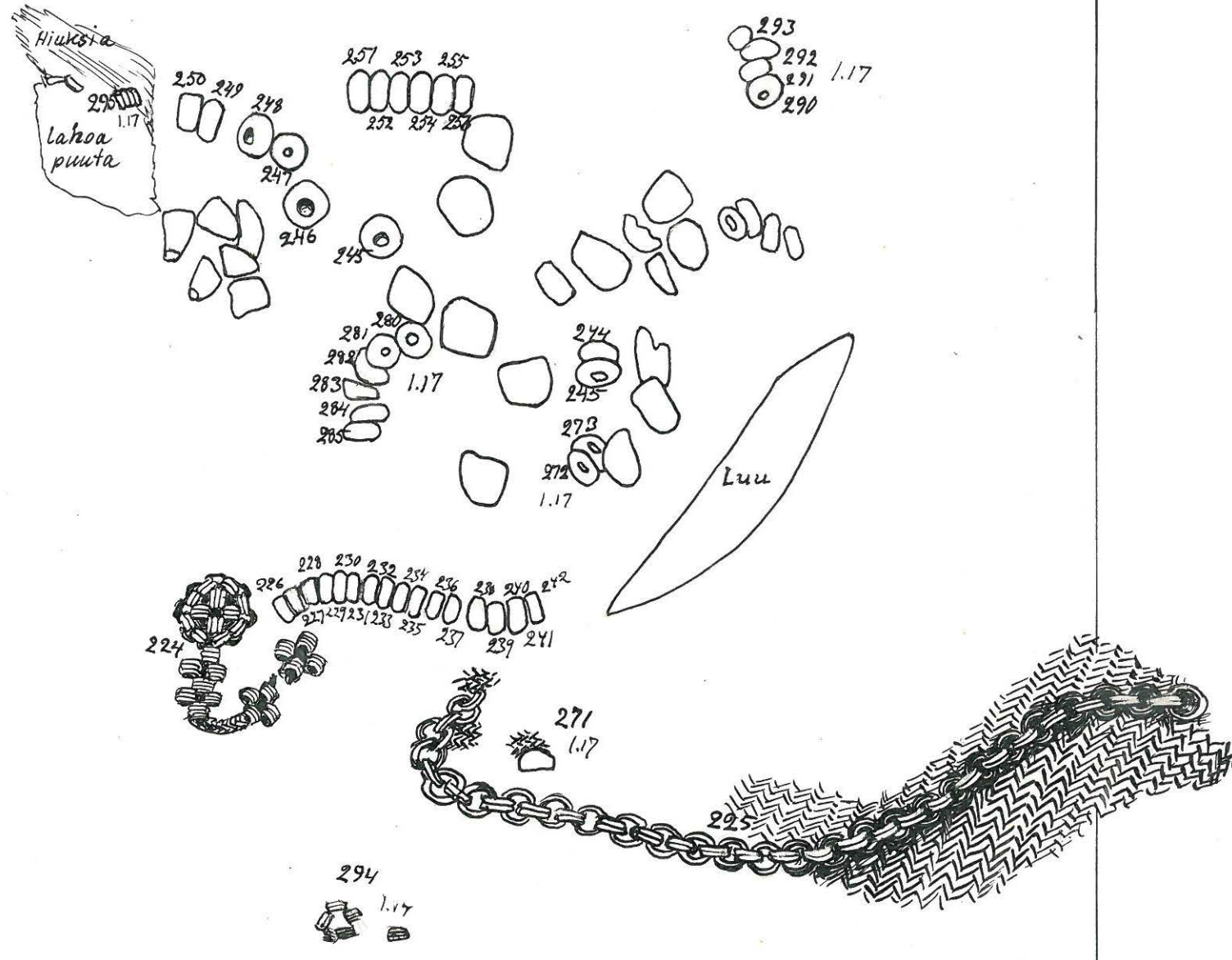
D

RAISIO, IHALA,
VANHA KANSAKOULU
Erikoiskartta haudasta VII

Kerttu Itkonen 1959

1.15

1:1

D

F.23325

1. Raision Thalan vanhan kansakoulun itäisistä koirista kuvattuna.

F.23326

2. Ks. minca 1.

F.23327

3. Ks. minca 1.

F.23328

4. Raision Thalan vanha kansakoulu kuvattuna idästä.

F.23329

5. Ks. minca 4.

F.23330

F.23331

6. Ruutut 1-8, pintamakea.

7. Pintamakea, helmiä, ruutut 1-8.

F.23332

F.23333

8. Ruutut D-2, K.N.14676:67 (hauta III) F.23334

9. Hauta II, pintakerros mäkyissä.

10. Hauta II, pintakerrosta

F.23335

11. Hauta II.

F.23336

12. Hauta II.

F.23337

13. Hauta II.

F.23338

14. Hauta II.

F.23339

15. Hauta II.

F23335

Hauta II, yläosa.

F.23340

16. Hauta II.

F.23341

17. Hautaan II yläosa.

F.23342

18. Hauta III.

F.23343

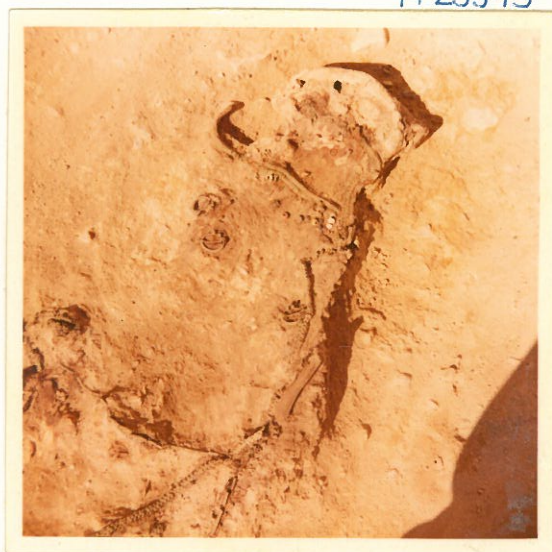
19. Hauta IV.

F. 23344

20. Hauta IV.

F. 23345

21. Hauta IV: m yläosa.

F. 23346

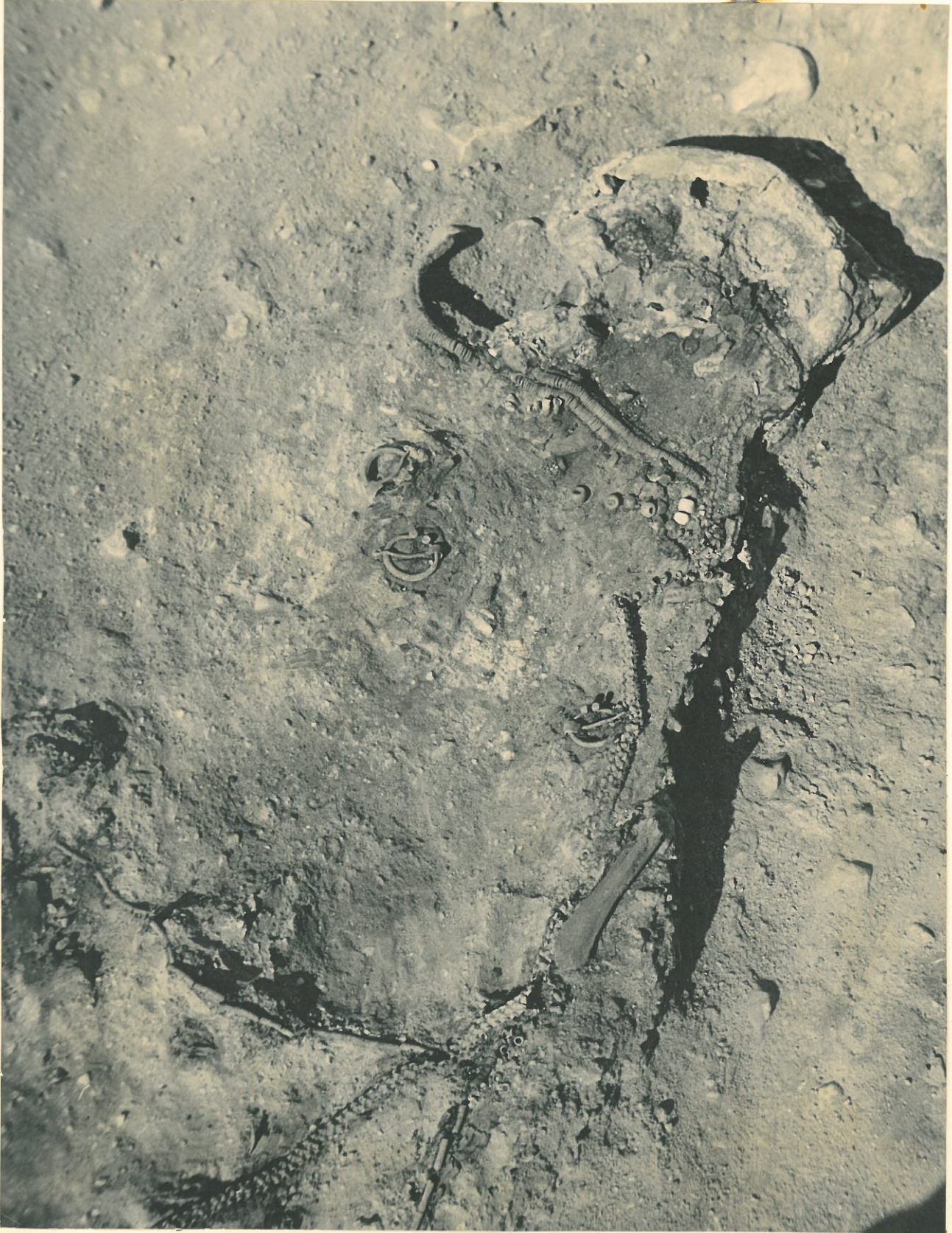
22. Hauta IV.

F. 23347

23. Hauta IV: m yläosa.

F. 23345

Haute IV, yläosa.

24. Hauta VI, runkikarkku.

F. 23350

26. Hauta VI,

F. 23351 b

28. Hauta XI.

25. Hauta VII,

F. 23351 a

27. Hauta VIII, äärisivut.

F. 23352

29. Hauta XI. Valok. A.-L. Hirvikuete 1959

30. Hauta XII, ruuhienkiven näyte.
F.23355

31. Ka. maa 30.

32. Hauta XVII.

33. Hauta XV.

34. Hauta XVI, yläosa.

35. Hauta XIII.

36. Kaivaukset XX ruubiarkun molemmat päädyt.

37. Kalmistoaluetta korotettiin tutkimuksen jälkeen.

38. Ks. 37.

39. Ks. m:roa 37.

40. Kaivajat ja kartanpiirtäjä työn päätymisvaiheessa.